

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Viestinnän laitos
Tekijä-Författare-Author Mutanen, Päivi		
Työn nimi-Arbetets titel-Title Valmentaja ja kilpailija julkishallinnon tietoyhteiskunnassa - laadullinen tekstianalyysi Suomen tietoyhteiskuntastrategioista		
Oppiaine-Läroämne-Subject Viestintä		
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu	Aika-Datum-Month and year 2002-09-23	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 84
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Opinnäytetyössä tarkastellaan julkishallinnon tuottamaa tietoyhteiskunta-aiheista strategiapuhetta. Tietoyhteiskunta on 1990-luvun puolivälistä saakka ollut voimakkaasti esillä suomalaisen julkisen hallinnon puheissa ja toimissa. Keskeisenä tutkimusongelmana on, millaista yhteiskuntaa julkishallinto pyrkii tietoyhteiskunta-aiheisella strategiapuheellaan vakiinnuttamaan. Erityisesti tarkastellaan valtion ja kansalaisen suhdetta strategiapuheessa.</p> <p>Työn aineistona on kaksi Suomen tietoyhteiskuntastrategiaa. Vanhempi on nimeltään Suomi tietoyhteiskunnaksi – Kansalliset linjaukset, ja valtiovarainministeriö on julkaissut sen vuonna 1995. Uusin strategia on Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitran vuonna 1998 julkaisema Elämänlaatu, osaaminen ja kilpailukyky: Tietoyhteiskunnan strategisen kehittämisen lähtökohdat ja päämäärät. Strategiat on laadittu valtioneuvoston pyynnöstä, ja valmistelutyön on tehnyt erikseen tehtävään asetettu asiantuntijaryhmä.</p> <p>Työ on laadullista tekstitutkimusta, ja analyysin teoreettisena työkaluna on käsite puheavaruus, joka kuvaa tietystä aihepiiristä käydyn keskustelun yhteiskunnallista tilaa ja rakennetta. Puheavaruus muodostuu puhujista ja toimijoista sekä heidän asemistaan ja näkökohdistaan. Puheavaruuden taustalla oleva näkökulma on konstruktionismi eli käsitys siitä, että kielen käytön avulla voidaan rakentaa todellisuuden kokemusta.</p> <p>Tuloksena todetaan, että tietoyhteiskuntastrategioiden puheavaruudellisessa siirtymässä pyritään pois vanhasta suunnitelmataloudesta kohti kilpailutalouden yhteiskuntaa. Valtion ja kansalaisten keskinäinen suhde muuttuu, ja alkaa muistuttaa valmentajan ja kilpailijan suhdetta. Kansalainen on kuin kilpailija, jonka hyvä suoritus riippuu viime kädessä hänen omasta aktiivisuudestaan ja oma-aloitteisuudestaan, tiedoistaan ja taidoistaan yhteiskunnassa. Valtio on kuin valmentaja, joka yhtäältä vahvana toimijana kannustaa kilpailijoitaan parempaan suoritukseen kansallisen kilpailukyvyyn ylläpitämiseksi, mutta toisaalta heikkona toimijana ei tarjoa palveluita valmiina palettina, vaan luo yhteisiä puitteita ja pelisääntöjä, jossa kansalaiset voivat saada tarvitsemansa palvelut. Yhteiskunta näin yksilöllistyy ja yksilön kurista tulee keskeinen hallinnan elementti. Työssä muutos yhdistetään keskusteluun yhteiskunnan uusliberalisoitumisesta. Tuloksena ei kuitenkaan väitetä, että julkishallinnon tietoyhteiskuntastrategioiden puheavaruus pyrkisi täysin uusliberalisoituneeseen yhteiskuntaan. Myös hyvinvointivaltion rakenteita halutaan säilyttää. Tuloksena on pikemminkin edistyneen liberalismien malli, jossa keskeistä on hallintatapojen muuttuminen. Kokonaisen yhteiskunnan sijasta hallinta keskittyy yhteiskunnan eri toimijoiden suoraan hallintaan.</p> <p>Työssä analysoidaan myös strategiapuheen merkitysten muodostumista kielellisten keinojen avulla. Kielellisten merkitysten analyysissä strategiapuheen yleinen olemassaolon legitimointi liitetään auktorisoinnin ja narrativoinnin keinoihin. Käytännössä tämä tarkoittaa kansallisuuden teeman korostamista puheessa. Tietoyhteiskunnan käytännön toimenpiteet ja muutostarpeet taas liitetään universalisoinnin, rationalisoinnin ja naturalisoinnin keinoihin.</p> <p>Tärkeimpiä lähteitä opinnäytetyössä ovat: Alasuutari, Pertti (1996): Toinen tasavalta. Suomi 1946-1994; Rose, Nikolas (1999): Powers of freedom; Karvonen, Erkki (2000): Kansalliset ja kansainväliset tietoyhteiskuntastrategiat.</p>		
Avainsanat-Nyckelord-Keywords tietoyhteiskunta julkishallinto strategia hyvinvointivaltio uusliberalismi		
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited		
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information		